

Sazrijevaajući shvaćao je što je bilo s njegovim ocem, stričevima...

ISTRAŽIVANJEM DO PRAVE ISTINE

Hercegovački franjevci ubijeni su iz mržnje prema vjeri

► Razgovarao: **Marin Jurković**

Poznat je i plodonosan povjesničar te neumoran društveni pregalac. Riječ je o dr. fra Andriji Nikiću. Zamolili smo ga za razgovor jer se ni u jugokomunističko vrijeme nije bojao zalagati za istinu o pobijenim hercegovačkim franjevcima.

Poštovani fra Andrija, početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća započeli ste s prikupljanjem svjedočanstava o jugokomunističkim zločinima nad hercegovačkim franjevcima. Na temelju čega ste se odlučili na takav čin?

Kao dijete živio sam sa svojim bratom, majkom, tetkom, bakom i djedom u Ružićima. U susjedstvu je živio moj stric Pavao sa svojom obitelji. U zaseoku, selu i župi zapazio sam brojne obitelji u kojima djeca žive s očevima i majkama. Jednoga dana upitao sam majku gdje je moj otac. Odgovorila mi je da je na daleku putu, da su ga odveli u daleku Rusiju, da će se on vratiti i da se molimo Bogu da se njegov povratak što prije dogodi.

Nisam bio zadovoljan tim odgovorom pa sam više puta pitao strica Pavla gdje je moj otac, a njegov brat Paško. On mi je govorio o ratu, o odlasku u vojsku, o obrani domovine, o rastancima... S mojim ocem, a svojim bratom Paškom, rastao se u Lašvi (Bosni) i da on ne zna što se s njim dogodilo. Poslije mi je pričao o hvatanjima, odvođenju, ubijanjima, paljenjima, preseljavanju i drugim strahotama. Nisam shvaćao što se sve to događalo u Ružićima i to s mojim ocem i stričevima Petrom, Ljubom, Blagom, pa i s Pavlom. Neka druga djeca koja su sa mnom pohađala osnovnu školu imala su očeve i stričeve. Zapazio sam da moja majka i baka, kao i još mnoge žene, uvijek nose crninu. Već tada sam, dakle, počeo susretati svjedoke, a poslije zapisivao naše razgovore.

Nakon završetka male mature 1956., odlučio sam poći u fratre. Iskreno, dobronamjerno i prijateljski moja kuma Anđa Nikić tada mi je rekla: »Stipe (moje krsno ime), kud ćeš tamo? Zar ne znaš ako se pomuti da će te odmah među prvima ubiti kao i onu franjevačku mladariju 1945.?!« Ja sam malo zastao i odgovorio joj: »Ona ubijena franjevačka mladarija nadživjet će ubojice koji

sada drmaju. Ja idem za njima.« Za svećenika sam zaređen 14. srpnja 1968. u Varešu. Osjetio sam da je to moja pobjeda jugokomunizma.

Nakon mlade mise 21. srpnja 1968. pošao sam na daljnji studij u Rim. Tamo sam se ubrzo uputio u istraživački rad u arhivima. Susreo sam se s dr. fra Bazilijem Pandžićem i dr. fra Dionizijem Lasićem. Od njih sam doznao dosta pojedinosti o stradanjima Hercegovačke franjevačke provincije. U arhivu sam pronašao i šturu životopise hercegovačkih mučenika s fotografijama. Nakon povratka sa studija, u jeku afere oko brošure Široki

Brijeg, dao sam se na prikupljanje podataka o razdoblju 1941. – 1950.

Sasvim je očito da su hercegovački fratri ubijeni samo zato što su bili katolički svećenici, fratri. Ubijeni su iz mržnje na vjeru u onim konkretnim povijesnim prilikama. A svi koji su ubijeni iz mržnje na vjeru postaju, po trajnom učenju Crkve, sveti mučenici.

Pronađeni podatci o konkretnim fratrima koje su ubili jugokomunisti, te objavljeni dokumenti i literatura koju sam proučavao između 1968. i 1971., poticali su me da razgovaram i zapišem svjedočanstva preživjelih franjevacu i katolika u Hercegovini.

S kolikim ste brojem osoba, izravnim sudionicima događaja, razgovarali tih godina i do kakvih ste zaključaka došli?

Nakon završetka studija u Rimu 1971. vratio sam se u Mostar. Tu sam uz dušobrižnički rad vodio knjižnicu i sređivao arhivske spise. U susretu sa starijim fratrima slušao sam njihova svjedočanstva o jugokomunističkim ubojstvima i njihovim procesuiranjima naših fratara. Kako bih prikupio što više podataka, nabavio sam magnetofon pa sam razgovore s pojedinim fratrima snimao, a poslije prepisivao. U prepisivanju mi je pomogao klerik fra Mate Dragičević Tako sam do rujna 1971., nakon razgovora s tridesetak osoba, ispisao više od 350 stranica.

Dobio sam dojam da su jugokomunisti oodreda ubijali fratre, a preživjele na montiranim procesima osuđivali na drastične kazne. A kada se ima u vidu više od 17.500 katolika pobijenih i velik broj uznika u Hercegovini, te zapuštenost cijele pokrajine, došao sam do zaključka da su ubojice čvrsto držale okovanim katolički puk i cijelu Hercegovinu. Onemogućavali su im slobodu, demokraciju i boljitak.

Obilazili ste i arhive u bivšoj Jugoslaviji. Što je pokazala dostupna jugoslavenska arhivska građa koju ste pregledali?

Nakon što je početkom kolovoza 1971. Okružni sud u Splitu zabranio raspačavanje knjižice dr. fra Gojka Muse, *Široki Brijeg* i nakon što je najavljen proces, provincijal dr. fra Rufin Šilić zamolio me da pođem u Beograd i posvetim se istraživanju vojnih dokumenata o Širokom Brijegu i Hercegovini za vrijeme Drugog svjetskog rata i poraća. Otputovao sam u Beograd, nastanio se kod bosanskih franjevacu u samostanu sv.

Nakon što se vratio sa studija u Rimu 1971. zahvaljujući trenutnom političkom zatopljenju nastoji razgovarati sa što više izravnih svjedoka događaja iz Drugog svjetskog rata i poraća. Na taj način stvara se više od 350 stranica neprocjenjive izvorne arhivske građe.

Jugokomunistički plan napada koji pokazuje da franjevački samostan na Širokom Brijegu nije bio obrambena utvrda kako su poslije tvrdili

Ante i dobio dopuštenje od nadležnih u Vojnoistorijskom institutu da, kao diplomirani arhivist i doktor, mogu istraživati dokumentaciju o Hercegovini za navedeno razdoblje. Posebno sam se posvetio dokumentima koji se odnose na Široki Brijeg i Mostar. Tijekom istraživanja češće sam razgovarao s jednim majorom. On mi je rekao da su djelatnici Instituta selektirali dokumente. Uz to, oni su pravili dokumente koji su im bili potrebni, a dokumente koji su ih kompromitirali odvozili u tvornicu papira i palili!

Tako sam zaključio da treba biti vrlo oprezan prilikom korištenja dokumentacije u Vojnoistorijskom institutu u Beogradu, ali i drugdje, od mogućih krivotvorina. Stoga treba posebno biti pozoran pri korištenju dokumentacije koja se odnosi na Nezavisnu Državu Hrvatsku. Nakon rada u Institutu vratio sam se u Mostar. Sa sobom sam ponio preslike, ispise i zbornike – cijelu sam seriju s vremenom upotpunjavao. S preslikama izdvojenih dokumenata, posebno *Kartom Širokog Brijega i okolice – stanje na dan 5. II. 1945.* te serijom *Zbornika Vojnoistorijskog instituta*, tom IV., knjiga 33., koji obrađuje borbe u BiH 1945., pomogao sam rasvjetljavanju istine. Tu dokumentaciju – šezdesetak stranica – prosljedili smo odvjetniku dr. Ivanu Mužiću u Split, koji je zastupao spomenutog dr. fra Gojka Musu i franjevački samostan na Širokom Brijegu. Dr. Mužić je primljenu dokumentaciju prosljedio Vrhovnom sudu Hrvatske u Zagrebu već 6. rujna 1971. Nakon toga Vrhovni sud je poništio spomenutu presudu.

Poslije sam išao još u nekoliko navrata u Vojnoistorijski institut i Arhiv Jugoslavije u Beogradu. U Arhivu Jugoslavije istraživao sam vremensko razdoblje 1919. – 1940. Posebno sam istraživao i mikrofilmirao dokumentaciju o Franjevačkoj gimnaziji na Širokom Brijegu.

Koliko je danas poznato, Vaši pothvati iz sedamdesetih godina drugi su sustavniji pokušaj istraživanja okolnosti pogubljenja 66 hercegovačkih franjevacu. Onaj prvi pokušaj, temeljen na odluci vodstva Provincije iz listopada 1945., okrutno je prekinut, a prikupljena je građa zaplijenjena. Jeste li i Vi 70-ih godina imali zbog toga problema s tadašnjim jugokomunističkim vlastima?

Pokojni dr. fra Bonicije Rupčić pričao mi je kako je ubrzo nakon što je saznao za ubojstvo franjevacu na Širokom Brijegu i Mostaru obilazio

svjedoke i s njima razgovarao. Ozna je već 31. listopada 1945. u Mostaru zaplijenila dokumentaciju što ju je tada prikupio. To prikupljanje svjedočanstava ubrzalo je njegovo uhićenje te uvelike povećalo osudu iz 1949. Sudili su mu u namještenom sudskom postupku i osudili ga na 8 godina tamnice i 2 godine gubitka građanskih prava. Izdržao je 6 godina i 7 mjeseci. Primjerak prikupljenih svjedočanstva provincijal dr. fra Rufin Šilić pohranio je u arhivu Generalne kurije franjevačkog reda.

Uz prikupljanje podataka nastavio sam akciju mikrofilmiranja matičnih knjiga franjevačkih župa koje su jugokomunisti još 1946. oduzeli iz župnih ureda i pohranili u matičnim uredima. Bilo je to nakon saznanja da su matičnu knjigu umrlih od 1936. do 9. ožujka 1946. u jednoj župi »komisijski spalili«. Komisiju su sačinjavali predsjednik općine, komandir milicije, član SUP-a iz Mostara i lokalni matičar. Nakon toga predložio sam provincijalu da započnemo s mikrofilmiranjem naših Matičnih knjiga koje su se čuvale u matičnim uredima. Pronašao sam način i tijekom višegodišnje akcije mikrofilmirao više od 150 svezaka. Službenici SDB-a ušli su u trag ovoj mojoj akciji i više su me puta pozivali na »raz-

Istraživao je i u jugokomunističkim arhivima čime je potvrdio nevinost pobijenih hercegovačkih franjevaca. Sve je to zapravo bio nastavak rada koji je odmah nakon završetka rata počeo dr. fra Bonicije Rupčić, ali je Ozna sve prekinula. I fra Andriju je zbog svega progonila tajna policija.

govore« u Kamenu zgradu u Mostaru. Oni su se mijenjali, a ja sam sjedio na istoj stolici. Bilo je to višesatno ispitivanje puno zastrašivanja, mrcvarenja i prijetnji.

Što se dogodilo s iskazima i dokumentima koje ste u tom razdoblju uspjeli prikupiti?

Prepisana svjedočanstva pisao sam na strojopisu u dva primjerka. Jedan primjerak jednostavno sam smotao kao pošiljku i, kao što sam rekao, predao provincijalu dr. fra Rufinu Šiliću da ponese u Rim i preda dr. fra Baziliju Pandžiću za Generalni arhiv franjevačkog reda, a drugi primjerak sakrio sam među arhivske spise. Poslije sam s fra Otonom Bilićem taj primjerak s novim svjedočanstvima pohranio u limenu kutiju i spremio na sigurno mjesto. Način zaštite i mjesto skrivanja neka i dalje ostane naša tajna!

Kroz nekadašnji jugoslavenski medijski prostor i publicistiku sustavno se pokušavala progurati teza kako su se hercegovački franjevci »s oružjem u ruci borili protiv partizana«. Što o tome kažu povijesni dokumenti i iskazi očevidaca?

Spomenuta *Karta Širokog Brijega i okolice – stanje na dan 5. II. 1945.*, najpouzdaniji je partizanski dokument o vojnom i osobnom rasporedu 5. veljače 1945. Na temelju te karte navedeni sudovi su donosili oslobađajuću presudu za spomenutu knjižicu. Dokumenti Vojnoistorijskog instituta o Širokom Brijegu nemaju dokumenata koji potvrđuju, kako Vi rekoste, »tezu kako su se hercegovački franjevci "s oružjem u ruci borili protiv partizana".«

Jugokomunistički plan napada koji pokazuje da franjevački samostan na Širokom Brijegu nije bio obrambena utvrda kako su poslije tvrdili

Dostupne činjenice svjedoče da su hercegovački franjevci u jugoslavenskim tamnicama odrobijali više stotina godina. Kakva su Vaša saznanja o tom razdoblju?

Postojanje i djelovanje preživjelih hercegovačkih franjevaca nakon križnih putova 1945. suprotstavljalo se komunističkom mentalitetu crne strahovlade na ovim prostorima. Samim svojim suživotom, naime, među hercegovačkim pukom dizali su glas da je u zapadnoj Hercegovini *tada teško bilo biti Hrvat!* Fratri su drukčije mislili,

SVJEDOČANSTVA O UTRADINJU FRANJEVACA NA
ŠIROKOM BRIJESU I HERCEGOVINI 1945.
- prikupio fra Andrija Nikić 1970/1.
ARHIV FRANJEVAČKOG REDA, A 111

Fra Andrija Nikić
SVJEDOČANSTVA 1945.
(kopiја)

te su bili Hrvati i katolički svećenici. To je bio povod za političke procese i neizbježivu presudu za »politički delikt«. A kako mlađi ne znaju što je to politički delikt, kažem im da je to bio policijsko-sudski progon zbog političkih uvjerenja, a mnogo rjeđe i zbog političkog djelovanja koje je bilo različito ili suprotno komunističko-političkoj provenijenciji. Najveći broj organiziranih političkih suđenja bio je za verbalni delikt – za izjave (rjeđe pismene, a češće usmene), ili na javnim mjestima, ili često iznesene u razgovorima u krugu poznanika, prijatelja, pa čak i subraće i rodbine (!). U stvari, proces se podizao zbog drukčijeg mišljenja i stava. Uspravni su ljudi za samo jednu istinitu izjavu, statistiku ponudenu javnosti, zapjevanu *Lijepu našu*, za spomen hrvatskih velikana..., kažnjavani samicama, premještajima na najteže i najnezdravije

Jugokomunistima nije bilo dovoljno što su tijekom rata i poraća nemilosrdno ubijali hercegovačke franjevce. Nastavili su ih progoniti sve do Domovinskog rata.

tamničke odjele ili u druge kaznionice, ostajali bez posjeta ili pošte i paketa, bez dobivanja dnevnog i vjerskog tiska, bez tekstova o Uskrsu i Božiću, oduzimate su im čak i vjerske čestitke ili *Glas Koncila*, kasnije *Naša ognjišta*, pa i *Vjesnik* i sl. Za uzvrat u kaznionici su kao odgovor na traženje osnovnih ljudskih prava susretali se s 20 stražara s gumenim palicama i naredbom »marš« pod prijetnjom uporabe tjelesne prisile, tučeni su i batinani, ili danonoćno vezani uz hladne radijatore s lisicama radi iznuđivanja priznanja. Nadalje, uskraćivano im je adekvatno liječenje ili su im zbog pisanja žalbi palicama razbijali glavu, itd. Hercegovački franjevački uznici su pokušavali dozvati u svijest vlastodržcima Tolstojevo upozorenje ruskim carevima »da se narav jedne vlasti ogleda u tome kakve su joj tamnice«, no ta upozorenja nisu dolazila do ušiju partijskih jednogumnika, jer su oni svi odreda gradili svoja napredovanja u karijerama na što nečovječnijem i brutalnijem postupanju prema političkim uznicima.

Traženje podataka o tim »bezvrijednim« svjedocima vraćaju suvremenike u vrijeme kada ljudski život pod ludovanjem pobjedonosnog jugokomunizma, i to podrškom onih koji bi nas i dan danas htjeli podučavati u demokraciji, često nije vrijedio više od ispljuvka opuška najjeftinije cigarete. O tome svjedoče presude izrečene nad nedužnim glavama naše subraće. Na toj tezulji bezvrijednosti isto tako malo je vrijedio život onih koji su se pokušavali posvetiti Bogu i u kojima su nove vlasti vidjele svoje najmoćnije ideološke neprijatelje koje je svakako valjalo pobijediti, i to pod svaku cijenu.

Na temelju višegodišnjih istraživanja došao sam do sljedećih podataka, a istraživanja još nisu završena: u poraću do 1990. komunističke vlasti su devedeset i jednog hercegovačkog franjevca uhitili, procesuirali, osudili na tamnovanje i oduzimanje političkih prava. Osuđeni su na više od 300 godina, a odrobijali su 225 godina, 4 mjeseca i 16 dana. U prosjeku to je 2,47 godina po osuđenom franjevcu.

Do kakvih ste zaključaka došli na temelju razgovora sa subraćom? Zbog čega su najviše suđeni?

Postavljao sam često sebi to pitanje. Odgovor sam našao u knjizi don Ante Bakovića *Batinama do oltara* na 216. stranici: »Nikakva krivica nije postojala, nikakva nedisciplina, nikakva neposlušnost, ništa za što ih se moglo optužiti! Stoga je svima razlog osude bio zapravo onaj donesen na V. plenumu CK SKJ 1953. na Brijuni, a on je dao jasan zadatak svim jugoslavenskim komunistima: pooštriti mjere prema Crkvi – do uništenja! Crkvu je trebalo uništiti – to je bila direktiva Brijunskog plenuma CK SKJ iz lipnja 1953.«

Svjedoci istine dr. fra Leo Petrović, dr. fra Mladen Barbarić, dr. fra Vendelin Vasilj, dr. fra Svetozar Petric, dr. fra Gaudencije Ivančić, dr. fra Rufin Šilić, dr. fra Bonicije Rupčić, fra Mijo Čujić, fra Honorije Čilić, fra Jozo Križić te ostali fratri u svojim stavovima koje su jasno i glasno iznosili u propovijedima, bili su ljudi s izrazitim crkvenim, tj. katoličkim načelima, kako u dogmatskim (teološkim), tako isto i etičkim (moralnim) i političkim (nacionalnim) pitanjima. Slijedili su i provodili nauku i stavove Crkve. Bili su neumoljivi protivnici fašizma, nacizma i boljševizma (komunizma).

Na tragu povijesnog i idejnog konteksta u kojem je cijela Crkva, naročito u Europi, živjela u prijelomnim zbivanjima i košmaru ideologija, politika i svjetonazora, naši franjevci su vrlo naglašeno uočili kolika i kakva opasnost i protimba Crkvi i njenom djelovanju i poslanju prijeti i dolazi iz krugova masonerije. Prenoseći te stavove u konkretno okruženje uočili su »ideološku« spregu koja postoji između »boljševizma i masonerije«. Fratri su proživljavali i vrlo dobro poznavali cijeli tijek neuspjelog pokušaja da se dođe do Konkordata u staroj Jugoslaviji. Znali su i vidjeli kako su jake i moćne te »nevidljive« masonske snage, s kim su u sprezi i komu služe. O tome su prije rata otvoreno govorili i pisali u *Kršćanskoj obitelji* i knjigama (djela dr. fra Vendelina Vasilja o komunizmu). I to je jedan od razloga zbog čega su postali »narodni neprijatelji broj jedan« podjednako jugoslavenskim masonima i komunistima (boljševicima). Znali su, naime, da ove dvije ideologije međusobno surađuju i rade na zajedničkom programu uništenja Rimokatoličke Crkve.

Kako se sve ovo preslikalo na našu današnju stvarnost? Ima li još onih koji žive u tom filmu? Što bi bilo potrebno poduzeti da konačno zaključimo teme iz jugokomunističkog vremena?

Na temelju višegodišnjeg istraživanja dokumenata, razgovora s preživjelima svjedocima i iščitavanja istinitih knjiga saznao sam za stradanja katoličkog puka i popratnih paljenja u Hercegovini. Franjevci su i u tim

Predmeti za sv. misu kojima su se u zeničkoj tamnici služili hercegovački franjevci 1946. – 1955.

okolnostima dijelili dobro i zlo sa svojim narodom: bila je to sudbina ranjenika na križnom putu, bila je to gorčina prisilne emigracije ili su, pak, zajedno s većinom Hrvata, ostavši u granicama komunističke Jugoslavije, dijelili teret straha, neizvjesnosti i terora totalitarističkog režima. Bilo je to vrijeme mučenika, znanih i neznanih. Neki su fratri zaista poginuli, – njih 66 – trećina Provincije, kao mučenici i pravortijek o njima prepuštamo crkvenom sudu i nacionalnoj povijesti. A mnogi su, poput fra Ferde Vlašića, podnosili dugotrajno i nevidljivo mučeništvo: gubitak osobnosti, vidljiva i nevidljiva policijska prisмотра. No, fratri su ostajali postojani prema riječima psalmiste: »Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje pred svim pukom njegovim«. Oni se nisu dali odvojiti od svoga naroda: kad su im oduzeli jednu djelatnost, oni bi pronalazili nove, bolje rečeno nove načine služenja. A Bog, koji i po krivim crtama ravno piše, dao je da i u tome olovnom vremenu, a po Božjoj providnosti i milosti, zablista služnje, stvaralaštvo, plodovi uma i srca koji su izvan dosega totalitarizma.

Nakon istraživanja o patničkom doprinosu hercegovačkih franjevaca i katolika Crkvi i Lijepoj Našoj, došao sam do zaključka da su tvorci Jugoslavije vodili bespoštedni rat protiv nacionalne opcije jer je jasno gdje leže nositelji nacionalne ideje! Zato je i vrijeđanje i ponižavanje nekih hrvatskih pokrajina – posebice Hercegovine u medijima – uvedeno kao neka vrsta slobodnog udarca pa se pripadnike tih područja u medijima slobodno vrijeđa i ismijava. Nakon svega hrvatski katolički puk s franjevcima u Hercegovini se, nakon grubih uvrjeda, ipak probudio.

Danas je potrebno stvarati stav poštovanja prema kršćanskim i domovinskim vrjednotama u mladom naraštaju. Opet nam svima trebaju temelji evanđelja za izgradnju pravednog društva i solidarni naraštaji. Svjesni smo da je najbolji put stvaranja hrvatskog društva, u kojem će vladati poštenje i ponos, izgradnja svakog čovjeka koji će iz kršćanskih čudorednih načela graditi Domočinu u kojoj nitko ne će biti zaboravljen i ponižen. To Božjom pomoću može svatko od nas postići. Crkva će se truditi biti duhovna okomica, koja joj po naravi poslanja pripada jer tako izgrađuje Božje kraljevstvo u hrvatskom narodu. Na taj način mu najbolje služi moleći za Božji blagoslov radniku, seljaku, vojniku, intelektualcu, svima bez razlike. Potrebno je istaknuti potrebu da sve što činimo bude u zajedništvu, jer je to snaga i blagoslov.

Konačno i hercegovački franjevci i naši vjernici znali su da je *krv mučenika sjeme novih kršćana*, a i duhovnih zvanja, i mnogih drugih Božjih darova koje Bog po krvi mučenika i patnika, poput nebeskog cvijeta, prosipa na svoj vjerni i odani narod. Jučer, više nego danas, u hercegovačkom kršu duhovno zrnje obilno je žnjela Crkva u Hrvata. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»fra Leo Petrović i 65 subraća«, III., 2 (17),
Široki Brijeg, 2016. , srpanj – prosinac, 2016.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Zaključenje broja: 25. lipnja 2016.

Adresa:

BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki
Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:

tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:

FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:

siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:

3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):

BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...
(s naznakom za Vicepostulaturu i za što):

a) poštanskom uputnicom

b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovnica Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 3381602276649744

devizni račun (inozemstvo):

IBAN: BA393381604876650839

SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Danas su dva pojma i te kako nanožna u našoj sredini. Na žalost, to su globalizacija i novi svjetski poredak koji svakim danom sve više stežu obruč oko naše slobode. Do nas je hoće li ga uspjeti stegnuti ili ćemo ga uspjeti razvrgnuti. Čine nam to ovosvjetski moćnici na temelju nagomilana bogatstva. Nije ono krivo, krivi su oni. Umjesto da njime čine dobro, oni čine zlo. Zaboravili su da čovjeku kraj sebe treba biti brat, a ne zlikovac koji mu radi o glavi.

Kršćanstvo tako ne postupa, iako je i ono globalizatorsko i neprestano stvarajući novi svjetski poredak. U srži njegova postupanja je Božji zakon koji svakoga čovjeka uzdiže na jednako dostojanstvo i time stvara novi svjetski poredak ispunjen Božjom ljubavlju. Kako je u takvu svijetu lijepo živjeti!

Tko shvati ove činjenice, uspjeh će u svojoj glavi razmrsiti činjenice iz prošlih vremena. Ne će papagajski ponavljati da se okanimo prošlosti i prionemo budućnosti, već će zavoljeti svoju povijest takvu kakva je i na njezinim temeljima graditi svoju ljepšu budućnost. Jedino sebičnjak zaboravlja žrtvu svojih predaka i sve usredotočuje na samoga sebe.

Svi dosadašnji brojevi ovoga našega glasila išli su u ovom pravcu: istražujemo prošlost svjetlom koje nam daje naša vjera. I uspjeh nije izostao. Mnogi su posvjedočili o djelovanju ruke Božje u svome životu, pronalazili smo razbacane kosti pobijenih i dostojno ih pokapali. Zloćudna namisao jugoslavenstva nije odnijela

pobjedu. Žrtva pobijenih postala je putokaz nama živima.

Zahvaljujemo Bogu da smo kroz vrijeme od zadnjeg broja glasila uspješli pronaći i fra Antu Majića. Jedini trag do njegovih posmrtnih ostataka vodio je preko kratke bilješke u dokumentima groblja Mirogoj. Netko je to hrabro zabilježio, drugi hrabri nisu brisali i tako je sve stiglo do naših dana. Upornost se isplatila, odnosno Bog nije dopustio da taj mladi franjevac iščezne bez traga.

Koristimo ovu prigodu ponovo zamoliti sve one koji nešto znaju o pobijenim hercegovačkim franjevcima da nam to što prije dojavite. Nemojte se zavaravati mislju da to vjerojatno već znamo ili da ste to nekada rekli nekom fratru. Tko zna znamo li i je li taj podatak stigao do nas. Zbog toga sve ponovite i zajedno doprinesimo da istina o pobijenim hercegovačkim franjevcima izide što jače na svjetlo dana.

Rad na istraživanju pobijenih hercegovačkih franjevaca znamo da je doveo i do sustavnog istraživanja pobijenih civila. Zajedno su ubijani i grijeh bi bio jedne dostojno pokopavati, a druge ostavljati. Država s obiju strana granice u tome gotovo da nije pomagala. Nju i dalje steže namisao jugoslavenstva. Međutim, svoju su ruku pružili određeni svjesni pojedinci. I tako se spašava što se spasiti dade.

Zbijmo, dakle, redove i ne obeshrabrujmo se. Izlaz uvijek postoji samo ako smo ga spremni tražiti. Učinimo to i neka vam je mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Nagradni natječaj	40
Istraživanja	17	Podsjetnik	45
Stratišta	20	Povijesne okolnosti	52
Pobijeni	26	Razgovor	54
Glas o mučeništvu	30	Iz Vicepostulature	59
Odjek u umjetnosti	38		